

Həkim məsləhəti

Hepatit «B» xəstəliyi

Hepatit «B» xəstəliyi hepatit B virusunun əmələ getirdiyi infeksiyon xəstəlikdir. Hepatit «B» virusu qaraciyərdə yaşayan, yalnız insanlarda xəstəlik töreden DNT tərkibli virusudur.

Hepatit «B» xəstəliyi dünyada olduqca çox yayılmışdır. Dünyada her il 50 milyon adam hepatitis «B» xəstəliyinə yoluxur. Hazırda bu xəstəliyə 2 milyard adam yoluxmuş, 350 milyon insan bu virusun daşıyıcısıdır. Her il 7 milyon insan bu xəstəlikdən dünyasını dəyişir.

Hepatit «B» virusu ətraf mühitə olduqca davamlıdır. Avtoklavda zərərsizləşdirmə (120 dərəcə temperaturda) virus 45 dəqiqədən sonra, quru, isti hava ilə sterilizasiya

zamanı (180 dərəcə temperatur) 60 dəqiqə sonra, 60 dərəcədə isə 10 saat sonra məhv olur. 4-cü dərəcədə qan zərdabında 6 ay, dondurulmuş qan preparatlarında 20-ci dərəcədə 15-20 il, qurumuş plazmada 25 il qalır. Qan zərdabı çirkənmiş yataq ləvazimatında 3 ay antigen aşkar edilir.

İnfeksiya mənbəyi xəstə və virus gəzdirenlərdir. Virus hepatitis B-nin inkubasiya dövrü 2-4 aydır, (bəzən 6 ay). Ai-lədə 1 yoluxmuş varsa 15 il ərzində bütün üzvülər yoluxa bilər.

Virusdaşıyıcılar kəskin infeksiyadan sonra 6 ay içində virusa qarşı immunitet inkişaf etdirmeyən, virus və ya virus züllələrini qanlarında daşıyan

şəxslərdir. Bunlar da xoroni aktiv hepatitis, seroz və qara ciyərin xərcəngi kimi xəstəliklərin inkişaf riskini yüksəldir.

Hepatitis B infeksiyasına 4 yolla yoluxma mümkündür:

1. Qanın zədələnmiş dəri və selikli qışaya təması ilə.
2. İnsandan-insana zədələnmiş dəri və selikli qışa vəsitəsi ilə.

3. Cinsi yolla.

4. Ananın qanının və ya qanlı mayelərin körpənin zədələnmiş dəri və selikli qışası vəsitsi ilə ya da göbek ciyəsi vəsitsi ilə.

Virusa yoluxmuş şəxslərin 50-60 faizində heç bir xəstəlik əlaməti inkişaf etmir. Virusa yoluxmaların 30-35 faizində əzginlik, yorğunluq, zəif temperatur, ürək bulanması,

qarın ağrısı, sidiyin tündləşməsi və əzələ ağrıları kimi şikayətləri olur. Uşaqların 10 faizində, yeniyetmələrin 30-36 faizində sarılıq görünə bilər.

Xəstəlikdən şəxsi gigiyena və aşağıdakı qaydalara riayət etmək ilə qorunmaq olar:

• Steril şpris və iynələrdən istifadə etməli.

• Cinsi əlaqədə prezerativlərdən istifadə etməli;

• Diş fırçası, üzqırıxan və manükür alətlərindən və s.

fərdi qaydada istifadə olunmalı.

Hepatitis B-ye qarşı peyvənd olunmalı.

Profilaktikası spesifik və qeyri-spesifik olaraq aparılır.

Spesifik profilaktikada bütün uşaqlar hepatitis B-ye qarşı vaksinasiya olunur. Respublikamızda Milli peyvənd təqviminə əsasən ilk 12 saat ərzində və 2, 3, 4 aylığında aparılır. Böyükler arasında risk qruplarına (tibb işçiləri,

dializ xəstələri, hemofiliya xəstələri, narkomanlar, həmçinin xronik hepatitis «B» ilə xəstələnlər və virusgəzdi-rənlər və s.) olanlar vurulur.

Qeyri-spesifik profilaktika-infeksiya mənbəyinə qarşı yönəldilmiş tədbirlər aparılır.

Tədqiqatlar göstərir ki, peyvənd vurulması xəstəliyə yoluxmayı 90 faiz azaldır. Ai-lədə daşıyıcı varsa bütün ailə vaksinasiya olmalıdır. Xəstə ilə six təmasda olunubsa 3 gün ərzində vaksin və qoruyucu serum vurulmalıdır.

Vaksinasiyadan əvvəl hepatitis B testindən keçmək lazımdır. Yolxucu xəstəliklərin qarşısının alınmasının başlıca yolu peyvənddir.

Odur ki, sağlamlığınıza diqqət yetirin, pevəndlərdən imtina etməyin.

**Sədiyar HÜSEYNOV,
rayon CEM-nin həkim-bakterioloqu, epidemioloji
şöbə müdürü.**

Qəbələ gündən-günə, ildən-illə gözəlləşir, inkişaf edir. 10-15 il bundan əvvəlki illərdə müqayisədə rayon mərkəzində, onun qəsəbə və kəndlərində baş verən dəyişiklikləri sanki möcüzə adlandırmış olar. Şəhərin mərkəzi küçələri xeyli genişləndirilib, yenidən qurulub yaşıllaşdırılıb, evlərin, idarə və müəssisələrin qarşısı gül-çiçəyə qərq olub, imkan olan yerlərdə həmisəyaşıl dekorativ ağaclar əkilib. Şəhərin mərkəzində, şimalında gözəl parklar, mini bağlar salınıb, əhalinin istirahəti üçün geniş iimkanlar yaradılıb.

Bele parklardan biri də «Qəbələnd» istirahət parkıdır. Yaz, yay, payız aylarında bu parka istirahətə gələnlərin sayı ildən-ilə artır.

Fotomüxbərimiz Səhrab Umuyev parkdan bir görünüşü oxuculara təqdim edir.

Lətifələr uşaqların dili ilə

Böyük qrup uşaqlarının təmizliyini yoxlayarkən təbiyəçi bir uşağın dırnağı olduğunu görür. O, uşaqdan dırnağını niyə kəsdirmirsən—deyə sorur. Uşaq təbiyəçinin manikürlü dırnağını göstərib deyir:

—Bəs sən özün niyə kəsdirmirsən?...

təbiyəçi məşğələ zamanı otaqda çox səs-küy olduğu üçün ucadan səs salmayın, sakit oturun—deyir. Aysu adlı qız yerində qalxbı:

—Müəllimə, sənin səsin başına düşdü, axı sən niyə qışqırırsan—deyir.

Kiçik yaşı uşaqlardan biri yenicə bağçaya gəlmışdı. Otağı girib ora-bura baxıb, müəlliməsinə deyir:—"Mən allah badan qılınc istəyəcəm, bağçanı dağıdacaq. 5 mərtəbəli bağça tikəcəm, birinci mərtəbəsinə çoxlu oyuncalar qoyaqam."

Məşğələyə yenicə başla-

yan zaman təbiyəçinin stolunun üstüne orta qrup uşaqlarından biri evdən gətirdiyi 3-4 blank qoyur və deyir: "Siparişni ver": təbiyəçi soruşur:—"Şahin, ne deyirsən? Uşaq deyir:—yestayana getməmisən, sipariş ver.

Müəllimə deyir:—sok sıfırı verirəm.

Uşaq müəllimə:—sok yox, meyvə suyu.

Orta qrupa çətinliklə alışdırımız Ebru bir gün gəlib gördü ki, qrupda təbiyəçini başqa təbiyəçi əvəz edir. Anasına incik-incik deyir:—mən nənə müəlliməsi istəmirəm, öz müəlliməni istəyirəm.

Müəllime məşğələ zamanı uşaqlardan soruşur:—Uşaqlar, quşlar yeməyi nə ilə yeyirlər? Uşaqlardan biri deyir:

—Qaşıqla.

Müəllimə:

—Axı quşların əli yoxdur. Uşaq:—Bəs onların dimdikləri qaşıq deyil?

Qrupa yeni gələn uşağı bağçaya alışdırmaq çətin idi. Axıda müəllimə:—mən sizin müəllim olmuram—deyib otaqdan çıxır. Qrupda qarma-qarışılıq olur. Həmin uşaq gəlib müəlliməyə deyir:—sən pis müəlliməsən, bu qədər uşağı niyə incidirsən.

**Melakə NURƏMMƏDOVA,
Vəndam qəsəbə uşaq
bağçasının müdürü.**

Bilirsinizmi?

«Anspress» insan bədəninin möcüzələri haqda məlumatlar təqdim edir. Bədənimizdəki damarların ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu uzunluq ilə dünyani 3 dəfə dolaşmaq olar. İnsan gözü o qədər həssasdır ki, əger dünya düz olsayıdı, 60 km uzaqdaşı şam işığını görə bilərdi. İnsan beyni dəqiqədə 1000 kəlmə oxuya bilər. İnsan saçı 12 ton çəkisi olan yük qaldırıbilər.

İnsan bədənidən 30 dəqiqədə çıxan enerji ilə 4 litr su qaynatmaq olar. İnsan bədənidə şimpanzədə olan qədər tük var. Lakin onların çoxu görünmür. İnsan sümüyü qranit kimi möhkəmdir. Sümüklər 9 ton yük qaldırıbilər. İnsan beyni kompüter olsayıdı, saniyədə 38 katrillion iş görə bilərdi. Dünyanın ən güclü kompüteri olan «Blul-Zene» bu rəqəmin 2/1000 görə bilər. Körpələrin eksəriyyəti mavi gözlü doğulur. Lakin ultrabənöşyi işqların təsirində rəng dəyişir. Bir dırnağın tam böyüməsi üçün 6 ay lazımdır.

Böyrəklərimizdə 2 milyona yaxın filtr var ki, onlar da hər dəqiqədə 1,3 litr qan təmizləyir. Hər bir insanın özünə xas qoxusu var. Bu qoxuanca əziklərdə eyni ola bilər. Bədənimiz hər saniyə 25 milyon yeni hüceyrə istehsal edir. İnsan beyni bütün bədənin oksigeninin 20 faizini təkbaşına istifadə edir. Bəzi qadınlar çox insanla müşayisədə dünyani daha rəngli görürler. İnsanların eksəriyyətində 3 tip rəng qəbuləcidi olsa da, az qism qadınlarda bu say 4-5 arasındadır.

Qəzet «Qəbələ» qəzeti kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnmış və Bakı şəhərində «E-Q» MMC-nin mətbəəsində ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Tiraj 2300.
Oxucu məktubları geri qaytarılmır.

**Məsul katib
N. R. Atakişiyev.**

TƏSISÇİLƏR:
Qəbələ Rayon İcra
Hakimiyyəti və redaksiyanın
jurnalist kollektivi.

*Məsul növbətçi
Q. C. Səmədov.*

ÜNVANIMIZ:
✉ AZ 3600, Qəbələ
şəhəri, İ. Qutqaşlı küçəsi, 56.
Redaktor: (024)20 5-19-14.
Ümumi: (024)20 5-15-56.
e-mail: gabalanews@mail.ru

Azərbaycan Respublikası
Mətbuat və İnformasiya
Nazirliyində qeyddən keçmişdir.
Lisenziya AV № 022611
«Kapitalbank»ın Qəbələ filialında
hesab № Az36AİİB
33080019444900218149
VÖEN: 4400103601